

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése

1085 Budapest, Üllői út 24.

XI. évfolyam 2014/3. sz.

„Arra rendeltelek (titeket), hogy munkátokkal gyümölcsöt hozzatok: maradandó gyümölcsöt.” (Jn 15,16)

„...minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt. Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, sem a rossz fa jó gyümölcsöt. ... gyümölcsöikről ismeritek fel őket.” (Mt 7,17-18, 20)

20 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése

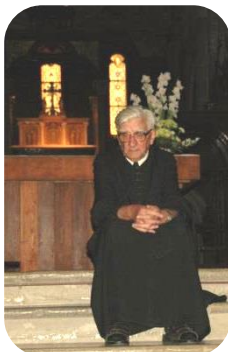

BÁNHEGYI MIKSA EMLÉKÉRE

Bánhegyi Miksa: *Az egyházi könyvtárosok feladata az evangéliációban : Részletek az EKE 2002. évi „Régi és új – Az egyházi könyvtárak szerepe és feladata az információs társadalomban” című konferenciáján, Pannonthalmán elhangzott előadásból.*

1988-ban kaptam feladatul neves rendtársam, Szabó Flóris halála után a pannonthalmi könyvtár vezetését, s az elmúlt tizennégy év folyamán ott voltam az egyházi könyvtárak ügyeinek sűrűjében, így *testközelben éltem át mindent*, s ha nagyképű akarnék lenni, akkor úgy is fogalmazhatnék, hogy harcoltam végig mindent. S ha még azt is hozzáteszem, hogy akikről azt gondoltuk, hogy ellenfeleink, vagy akik úgy gondolták, hogy ellenük küzdünk, azok ma harcostársaink, akikkel együtt dolgozunk a könyvtárakért, a jövő kultúrájáért, akkor ez – bocsánatot kérek eleve a csúnya, de divatos szövegezésért – nem semmi. Sőt, igen nagy dolog.

Az állami, önkormányzati, egyetemi, iskolai és egyéb könyvtárak *befogadták maguk közé* ismét azokat a könyvtárakat, amelyekből megszülettek, hiszen minden kategóriában „kezdetben volt” az egyházi könyvtár. Hogy mind több feladat átvállalásával és a lehetőségek megnövekedésével az említett könyvtárak „fejükre nőttek” az egyházi könyvtáraknak, az a kultúra történelmi fejlődésének a következménye.

A könyvtárak, mind az egyházi, mind pedig a nem egyházi könyvtárak egyformán „*kulturmissziót*” töltenek be, bizonyos korokban szinte egyedül a kultúra hordozói között. S ez a misszió már majdnem teljesen az a fogalom, amit a katolikus egyházban ma evangelizálás-

nak, újra evangelizálásnak neveznek. A könyvtáraknak misziójuk, küldetésük van, a keresztény egyházakban ez természetesen az evangélium hirdetése, a nem keresztény egyházakban az *isteni tanítás közvetítése*, a zsidó vallással ezen a téren a keresztények számára is szent bibliai könyvek kötnek össze bennünket.

A *könyvtáraknak* könnyen megfogalmazható, vagy legalábbis körülalazható a *feladata* ebben a misszióban: a keresők, hívők és nem hívők, barát és ellenség számára lehetővé tenni az egyes vallások tanítását tartalmazó könyvekhez való hozzáférést. Ez ma szinte mindenütt törvény adta kötelezettség, illetve az alkotmány által biztosított jog. És a könyvtárak, mint ilyenek ezzel teljesítik is a feladatukat.

De kérdés, a könyvtárosok is teljesítik-e ezzel a feladatukat? Vagy feltehetjük úgy is a kérdést, hogy a *könyvtárosoknak* is van-e ilyen *feladatuk* a misszió, az evangelizáció területén. Vagy a könyvtárosok észre sem veszik, hogy egyházi könyvtárakban dolgoznak, hiszen ugyanazt teszik, mint az egyéb könyvtárakban dolgozók, s talán még ugyanolyan bérezésben is részesülnek?

... A könyvtárak tekintetében a legfontosabb emberi tényező természetesen az ott dolgozó könyvtáros. Az ő jó közérzetét vizsgálják éppen jelenleg. De ugyanúgy vizsgálándó a könyvtári szolgáltatásokat igénybe vevő *ügyfél*, mert hiszen ő is *ember*, illetve vizsgálándó az ügyfél közérzete, hogy biztosítható legyen a jó közérzete. A könyvtárakat igénybe vevő *olvasónak*, beleértve a kutatót is, akkor lesz *jó a közérzete*, ha azt kapja a könyvtártól, amit kér, amire számít, amit elvár tőle.

Elősorban természetesen a *szakszerű kiszolgálást*. ... (de) nem elég a csak szakszerű kiszolgálás, hiszen lehet azt gépiesen, embertelenül is végezni. Az egyházi könyvtárosnak *humánusan*, azaz emberhez méltóan kell végeznie a munkáját, ügyelve abban a saját emberi méltóságára, de az ügyfél emberi méltóságára is. Tárgyiassá vált világunkban lényeges, hogy azokon a helyeken, ahol az emberek, talán minden egyháztól és felekezettől távol álló emberek, valamely egyháznak vagy felekezetnek, vallási közösségnek bármely oldalával találkoznak, ott emberekkel találkozzanak, hiszen minden vallási közösség hívő emberek közössége, nem szervezet, *nem hivatal*, pláne nem hierarchia. Talán valakiben felvetődik a kérdés: nem megy-e ez a szakszerűség rovására? Nem tár-e egy ilyen beállítottság kaput a szimpátia vagy antipátia, egyáltalán a szubjektivizmus előtt, s nem zárja-e ki az objektivitást a könyvtári munkából?

... amikor humanitást kívánok az egyházi könyvtárakban, akkor pontosan azt szeretném, hogy ott minden szabályszerűen történjék, de az iroda, a hivatal, a formáság ne kerekedjék az ember fölébe. S

amikor *embert* kívánok az egyházi könyvtárakban a bürokrata hivatalnok helyére, akkor ezt abból a követelményből vezetem le, hogy az egyházi könyvtárosnak küldetése van a munkájával kapcsolatban az emberekhez, s ez a küldetés misszió és evangelizáció.

Ahogy az egyházi könyvtárak feladata sem merülhet ki – s itt idézem az 1993-as előadást – a patrimonium, az örökség őrzéséből, konzerválásából (könnyen gondolhatunk erre az egyházi könyvtárak esetében, hiszen olyan jelzőkkel szoktuk illetni, sajnos én magam is, mint „műemléki, muzeális, jelentős régi anyaggal rendelkező”), mert *konzerv-létből nem születet élet*, nem születet jövő, ugyanúgy az egyházi könyvtárosok feladata sem merülhet ki abban, hogy szakszerűen és humánusan őrzik, konzerválják, restaurálják a rájuk bízott állományt. Az egyházi könyvtárosok missziós, evangelizációs feladata csak *jövőbe mutató* lehet. A jövő előre birtoklását fejezi ki a *remény*, *azt fejezi ki a reményünk*.

... az egyházi könyvtárakban nem csupán helyet kell kapnia a *szeretetnek*, hanem annak kell uralkodnia ott: a könyvtárosoknak szeretniök kell a könyvtárat s benne a könyveket, szeretniök kell egymást és a más könyvtárakban dolgozó testvéreket – ezzel azt mondtam ki, hogy nem elég a kollegiális együttérzés – és szeretniök kell az olvasókat és a kutatókat, az ellenőrzésre érkezőket. Tudom, hogy ez nem könnyű, de ki mondta azt, hogy könnyű a szeretet szentírási parancsát teljesíteni? S ki mondta azt, hogy könnyű egyházi könyvtárosnak lenni?

†Bánhegyi Miksa OSB

EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK EGYESÜLÉSE

2014. ÉVI KÖZGYŰLÉSE

ELNÖKI BESZÁMOLÓ

Tisztelt Közgyűlés!

Az elődök munkájának hála a 20. évébe lépő Egyházi Könyvtárak Egyesülése szilárd alapokon folytathatta 2013/2014. évi működését. Az EKE Elnöksége az előírt módon, kétszer ülésezett.

Jelentésem az egyesülés két alapfeladata köré csoportosítva – érdekképviselő és szolgáltatás – számol be a 2013/2014. év történéseiről.

Érdekképviselői munkánkat egyrészt az Emberi Erőforrások Minisztériuma Könyvtárügyi Főosztályától érkezett feladatok határozták meg, másrészt a világi könyvtáros szervezetekkel való kapcsolat-tartás.

A EKE Elnökségének képviselői februárban az EMMI Könyvtárügyi Főosztályán Vigh Annamáriával, Kenyéri Katalinnal és Tóth Elekkel áttekintették az együttműködés lehetőségeit, valamint az egyházi könyvtárak speciális problémáit és feladatait. A Főosztály szeretne szorosabb együttműködést kialakítani az egyházi gyűjteményekkel. Vigh Annamária hangsúlyozta, hogy az egyházak által fenntartott gyűjtemények finanszírozásának változása új helyzetet teremtett. Ugyanakkor minden egyház belügye, hogy ezt a forrást hogyan osztja fel gyűjteményei között. Az egyházi költségvetési céltámogatások felhasználását a rendeletben előírtaknak megfelelően kell elvégezni. (58/2013. sz. EMMI-rendelet, ez sza-

bályozza, hogy mire fordítható a támogatás. Az I. melléklet sorolja fel az elszámolható költségnemeket – beruházás esetében külön kérvény kell.) A főosztályvezető asszony kiemelte, hogy az egyházi könyvtárakon múlik, hogy mennyire tagozódnak be a magyar közgyűjteményi rendszerbe. Nem elég, ha megtartják specialitásaikat, meg kell felelniük a minőségi követelményeknek is (ld. pl. az új rendeletet a nyilvános könyvtári feltételekről vagy a Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszert). A minisztérium külön is szeretné támogatni azokat a programokat, amelyek egy-egy kiemelt feladatba (mint pl. a digitalizálás) több gyűjteményt, illetve gyűjtemény-típust bevonnak. Egyelőre ez még kialakulóban van, és az NKA forrásai is az előző évekhez képest mérsékeltebben állnak a rendelkezésre. Vigh Annamária fontosnak tartotta egyrészt, hogy legyen fejezeti forrásra épülő pályázati lehetőség, másrészt az oktatási területtel való együttműködést. Ez utóbbi esetben az egyházi iskolai könyvtárak és a felsőoktatási könyvtárak is szerephez jutnak. Ehhez a minisztérium háttéranyagot kért. Az elmúlt év folyamán ennek az el-

várásnak megfelelően az EKE közreműködött a muzeális dokumentumokat őrző egyházi középiskolai könyvtárak jegyzékének összeállításában, illetve Török Beáta és Baranya Péter elkészítette az egyházi felsőoktatási könyvtárakról szóló helyzetjelentést. Vigh Annamária fontosnak tartja, hogy valamennyi egyházi felsőoktatási könyvtárban is megtörténjék a szakfelügyelet. Kenyéri Katalin (közigazgatási tanácsadó, könyvtári és jogi referens) hangsúlyozta, hogy a különböző állami projektekben, pályázatokban való részvételhez meg kell teremteni az egyházakban is a jogi háttérrel. Az új egyházi törvény lehetővé teszi jogi személyek létrehozását az egyházon belül is. Ott, ahol erre nincs lehetőség, az egyház cégbíróági bejegyzésében ajánlatos változtatást kérni – ebben szerepelnie kell, hogy az egyház könyvtárakat tart fenn, ezek típusát és működését pedig nevesíteni kell.

Az elmúlt év során az EMMI valamennyi könyvtárral kapcsolatos törvény és rendelet előkészítésébe bevonta az EKÉ-t is. Többek között az EKE Elnöksége véleményezte a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosítását, a 2014-2020 közé tervezett könyvtári stratégiát stb. A nyilvános egyházi könyvtárak munkatársai számára új kihívást fog jelenteni *A Kormány 120/2014. (IV. 8.) Korm. rendelete a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről*. Különösen figyelniünk kell a rendelet azon kitételére, amely szerint a nyilvános könyvtáraknak a könyvtári önértékelés szakmai szempontjait figyelembe véve kell megszervezni szolgáltatásait, vizsgálni a könyvtárhasználók igényeit. (Ez utóbbi folyamat megértését segítő halunk majd szerdán előadást a Közös

Könyvtári Értékelési Keretrendszeréről.) 2019-ig ellenőrzi a minisztérium, hogy az adott könyvtár megfelel-e a kritériumoknak, és adott esetben leveszi az intézményt a nyilvános könyvtárak jegyzékéről.

Az érdekképviselő másik területe a világi könyvtárakkal, illetve szakmai szervezetekkel való kapcsolattartás. Részt vettem az MKE és IKSZ éves közgyűlésén. Megbeszélést folytattam az MKE vezetőivel, Bakos Klárával és Fehér Miklóssal. 2014. márciusi konferenciánk eredményes volt ebben a vonatkozásban is: az MKE-t kértük fel védnöknek, helyszín az OSZK volt, a hallgatóság több mint felét pedig a világi könyvtárosok adták. Az előadások egy része megjelent különböző könyvtári folyóiratokban (köszönöm Fülöp Ágnesnek és Fehér Miklósnak a támogatását, a cikkeket író kollégáinknak pedig a munkájukat), a prezentációkat pedig láthatjuk a honlapunkon. A visszhangok szerint márciusi konferenciánkon valóban sikerült a világi kollégák figyelmét felkeltenünk az egyházi könyvtárakban zajló szakmai munkákkal kapcsolatban. Ennek egyik eredménye az is, hogy holnap, keddi napunkon az MKE TTSZ is részt vesz szakmai konferenciánkon.

Löffler Erzsébet *A könyvtár szociokulturális funkciói – életmód, életminőség* című, Országos Könyvtári Stratégiai Műhelynapon képviselte az EKÉ-t.

Áttérve a szolgáltatások témájára, a teljesség igénye nélkül sorolom fel, hogy az EKE elnöksége milyen szolgáltatásokkal igyekezett segíteni az egyházi könyvtárakat, az EKE-tagkönyvtárak munkáját:

- Megszerveztük 2014 márciusában az *Egyházi könyvtárak a 21. század elején* című konferenciánkat – köszönöm valamennyi előadónak a munkáját.

- Részt vettünk a váci EKE-konferencia megszervezésében – külön köszönöm Endréz Katalinnak és Szabó Gergelynek, valamint munkatársaiknak a minden részletre kiterjedő, áldozatos előkészítő munkáját; váci konferenciánk megrendezésére sikeresen pályáztunk az NKA-nál, és 700.000 forintot nyertünk – ugyanakkor problémát jelent, hogy a pályázat 2015. június végéig szóló programokra szól, így a jövő évi, június végi konferenciákra már nem pályázhatunk, feltéve, ha az nem NKA által kiírt pályázat.

- Az *EKE Hírlevél* küllemében és tartalmában is igényes kiadvánnyá nőtte ki magát – köszönet érte elsősorban Török Beátának, a szerkesztőnek és csapatának, valamint mindazoknak a kollégáknak, akik a tagkönyvtárakból cikkeket küldtek. Sikernek tartom, hogy a Hírlevél egyes cikkeit már a HUMANUS-ban is feldolgozzák, ezért lassan aktuálisává válik az ISSN-szám kérése. Jó lenne tudni, hogy az egyházi könyvtárosok mennyire olvassák hírlevelünket, esetleg időnként a szerkesztőknek lehetne küldeni visszajelzéseket.

- Megújítottuk mind szerkezetileg, mind tartalmilag az EKE-honlapot – a visszajelzésekből látható, hogy a hivatalok, a világi és az egyházi könyvtárosok használják honlapunkat. A kronológia – a transzparencia jegyében – naprakészen tájékoztat az EKÉ-vel kapcsolatban végzett tevékenységről. Külön köszönöm Tegzes Bélának, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára munkatársának az EKE honlappal kapcsolatban végzett mindennapi és kreatív munkáját.

- Az EKE levelezőlistája továbbra is közvetíti a híreket és eseményeket – köszönet érte Pap Péternek, az Egri Főegyházmegegyei Könyvtár munkatársának. Szeretnék

mindenkit arra kérni, hogy a könyvtárukban zajló eseményt küldje el a listára, mert csak így tudjuk feltenni a honlapunkra, illetve csak így tudunk a legegyszerűbben és leghatékonyabban tájékozódni és tájékoztatni az egyházi könyvtárakban folyó munkáról.

- Az EMMI fejezeti pályáztatási keretéből 500.000 forintot nyertünk az Unitas és az EKE-honlap harmonizációjára és technikai megújítására – köszönöm Baranya Péternek, illetve a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára és a Pia-rista Központi Könyvtár munkatársainak fáradozását.

A tervekről röviden:

Az elnöki tervekkel kapcsolatban a tavalyi tisztújító közgyűlésen elmondottakat a gyakorlat is megerősítette: fő feladatunknak az EKE érdekképviselését, a kívülről jövő napi feladatok és kihívások koordinálását, az EKE eddig folytatott tevékenységének minél zökkenőmentesebb továbbvitelét, esetleg néhány szüneteltetett kezdeményezés felelevenítését látom. Ebben a munkában nagy segítséget jelentett, hogy az Elnökség tagjai egyrészt aktívan részt vállaltak a feladatokban, másrészt egy-egy ötlettel, javaslattal segítettek a felmerülő problémák megoldásában. Köszönöm az előző elnököknek és titkárnak, Baranya Péternek és Orosz Annának tanácsait, és az EKÉ-ben folyó ügyek és dokumentáció zökkenőmentes átadását. Külön köszönöm Muszka Ibolya EKE-titkárnak a folyamatos segítséget és a jókedvű együttműködés élményét.

A jövőendő EKE-témákat nemcsak a napi szükség, hanem az eddig hangsúlytalanul kezelt kérdések és területek is meghatározhatják. Jó lenne, ha nagyobb szerepet kapna az egyházi könyvtárakban dolgozó könyvtárosok szakmai munkájának és az

egyházi könyvtárosi életpálya problémáinak a bemutatása. Szakmai programjainkba, konferenciáinkba hangsúlyosabban kell majd foglalkoznunk az oktatással kapcsolatban álló egyházi könyvtárakkal.

Szeretném feleleveníteni a közös Szomszédolás szokását. Összel, az EMMI-pályázat lezárásakor, a piarista könyvtárban szomszédolnánk, ahol Baranya Péter és csapata bemutatná az új könyvtárat és beszámolna az Unitas és EKE-honlap harmonizációjával kapcsolatos eredményekről.

Jó lenne folytatni az EKE-kiadványok megjelentetését. Török Beáta felvetette, hogy hasznos lenne az egyházi könyvtárak számára, ha az EKE is részt venne,

mint szervezet a könyvfesztiválon. Érdekes lenne közösen is megjeleníteni a Kulturális Örökség napjain, illetve a Múzeumok éjszakáján részt vevő tagkönyvtáraink programját a honlapunkon. Ezekhez a munkákhoz, illetve új feladatok vállalásához azonban csak akkor kezdhetünk, ha a tagkönyvtárak munkatársai is aktívan részt vesznek benne.

Végül, de nem utolsósorban, köszönöm, hogy munkahelyem támogatja az EKE-ben végzett munkámat.

Kérem a tisztelt Közgyűlést,
hogy fogadja el jelentésemet!

H. Hubert Gabriella
EKE elnök

TITKÁRI BESZÁMOLÓ

 Tisztelt Közgyűlés!

Titkári tevékenységem eltelt egy évről tartozom most beszámolni. Amivel az előző időszakban az egyesülés már megtisztelt bizalmával és az egyéb felekezetek közül elnökségi tagnak választott, nagyobb intervallumban is látom a titkári feladat felelősségét és jelentőségét.

A tavaly júliusi pápai közgyűlést követően azonnali feladatom volt a Fővárosi Törvényszéknél a tisztségviselők személyében bekövetkezett változások bejegyeztetése. Augusztus elején nyújtottam be egyházunk ügyvédje segítségével a bejegyzési kérelmet.

Szintén ebben a hónapban az egyesülés elnökéhez, az Üllői útra átszállítottam az EKE iratanyagát korábbi őrzési helyéről, a Ráday utcából.

Októberben volt az első elnökségi ülés, ahol határoztunk honlapunk korszerűsítéséről és a szervezendő világi könyvtáraknak szóló szakmai bemutatkozással kapcsolatos kérdésekről.

A törvényszéki bejegyzés november 18-án történt meg. Ezt követően tudtuk a bankban is bejelenteni a képviseleti változást.

2014 januárjában hívtuk össze az Egyházi Könyvtárak a 21. század elején című konferencia előkészületei céljából a következő elnökségi ülést.

Február 6-án – ahogy Elnök asszony beszámolójában részletesen hallhattuk – elnökségi tagként egyesülésünket képviselve jelen voltam az EMMI Közgyűjtéményi Főosztálya által kezdeményezett tárgyaláson, ahol az egyes tagkönyvtárak

speciális helyzetét vázoltuk Vigh Annamária és munkatársai számára.

Március 25-én tartottuk meg a világi könyvtáraknak szóló, az előbbieken már említett szakmai napot. Köszönet az előadásra felkért tagkönyvtárak képviselőinek.

A konferencia után az elnökség kijelölte a váci konferencia szervezési feladatainak felelőseit, szervezőit.

Szintén ebben a hónapban az NKA pályázati anyagának előkészítésén dolgoztunk az egyesülés elnökével, az előzetes dokumentációt elkészítettük, a szükséges igazolásokat beszereztük.

A tavasz további napjai a konferencia programjának kidolgozásával, a meghívók kiküldésével, a jelentkezők fogadásával, többször éjszakába nyúló feladatokkal jártak, de erről majd 1 év múlva!

Hogyan értékelem titkárként az első esztendőt?

Visszatekintve azt mondhatom, hogy a világi szakmának szóló bemutatkozó konferencia, a honlap korszerűsítése és a mostani készülődés, szervezés igazi csapatmunka volt.

Bárkitől kértem segítséget, legyen az elnökségi tag, vagy bármelyik tagkönyvtár képviselője, azonnal megkaptam, amit kértem.

Ha a beszámolóm elején említett nagyobb időszakban próbálom elhelyezni ezt a mindössze egy évet, mi ez a 19 éven át elvégzett titkári munkához képest?! Ha minden rendben halad, láthatatlan.

Csak az eredmények látszanak és ez a fontos.

A következő időszakra kitűztem magam és mindannyiunk számára egy fontos célt:

Ismerjük meg egymást jobban! A konferenciáink kiváló alkalmat jelentenek erre, de próbáljuk meg más alkalommal is. Hívjuk meg egymást a rendezvényeinkre, Elnök asszony is kitért erre a beszámolójában.

Várom az egyházi könyvtáros kollégák megkeresését, ha segítséget kérnek, és várjuk az egyesülés működésének segítségét ötleteikkel, közösségi kezdeményezéseikkel.

Végül hadd idézzek egy jól ismert levélből: „Mert egy Lélek által mi mindnyájan egy testté lettünk, akár zsidók, akár görögök, akár szolgák, akár szabadosok ..., és mindnyájan lettünk egy lélekké... Mert a test nem egy tag, hanem sok tagok, s jóllehet, hogy a tagok sokak, mindazonáltal egy test... A tagok egyenlőképpen egymásért szorgalmatosok lévén a testet táplálják.” (1Kor 13, 14, 20, 25)

Béres-Muszka Ibolya
EKE titkár

KAMARÁSI BESZÁMOLÓ

Tisztelt Közgyűlés, kamarási beszámolóm két részből áll.

1. A közgyűlés elején kiosztott anyag tartalmazza a 2013. évi pénzügyi beszámolót.

Bevételünk 3.106eFt volt, mely négy fő tételből tevődik össze:

- éves tagdíjak;
- támogatások, benne az NKA-tól a közgyűlésünkre nyert 800eFt-os pályázattal;
- a konferenciánkra bevételezett részvételi díjakból;

- és a kamatokból.

A kamatot azért tartom fontosnak hangsúlyozni, mert egészen az elmúlt év végéig egy kiemelt külön szerződés értelmében egyedi, magasabb kamatozásban volt részünk. 2014-től ez az egyedi szerződés megszűnt.

Kiadásaink is a megszokott tételeket tartalmazták, rendkívüli kiadásunk nem volt:

- a pápai közgyűlés és konferencia költségei 1.277eFt-ot tettek ki;
- a közös katalógus fenntartására 650 eFt-ot fizettünk;
- BETH tagdíjra és konferenciára 175eFt ment;
- a fennmaradó kiadások a postázást, bank- és útiköltséget, irodaszereket, könyvelési díjat tartalmazzák.

2. A 2014. évről röviden:

Kintlévőségünk az a 700eFt, amit az NKA-tól nyertünk mostani együttműködésünk alkalmára. Ugyanakkor még előttünk áll ugyanennek a konferenciának minden költsége, valamint az UNITAS portállal, katalógussal kapcsolatos minden működési és beruházási költség számláinak kiegyenlítése.

Öröndetes dolognak tartom, hogy a fizetési határidők betartását tagkönyvtáraink egyre komolyabban veszik. Még ott nem tartunk, hogy valóban mindenki határidőn belül vagy határidőre teljesítse a fizetést, de a tagdíjak 70%-a megérkezett időben, s a többi is csak pár napos csúszással. A konferenciadíjak befizetései pedig szinte 100%-ban időben érkeztek.

Egy új tendenciára azért mégis hadd hívjam fel a figyelmet. Nagyon kérem, hogy az itt lévő kolléga ne tekintse személyeskedésnek, ugyanis nincs egyedül, csak a másik tagkönyvtár képviselője nincs jelen. Ketten is azért késlekedtek a befizetéssel, mert „felülbírálták” a közös katalógus tagdíjának jogosságát. Úgy gondolom, hogy erre kinek-kinek joga van, ellenben nem a számla kézhezvételekor, hanem az előző év tapasztalatai vagy az új év lehetőségeinek felmérése alapján, az év elején.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

*Orosz Anna
EKE kamarás*

BESZÁMOLÓ A VÁCI TALÁLKOZÓ ELSŐ NAPJÁRÓL

Első nap (2014. június 23.)

2014. június 23-án 15 órai kezdettel az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 20. jubileumi közgyűlésére és találkozója került sor a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola dísztermében.

Érkezés után a kollégák jó része megtekintette az egyházmegyei könyvtárat, érdekes és értékes dokumentumait, akik ekkor „lemaradtak”, azok a látogatást szerda délután pótolhatták.

Az ünnepi közgyűlés kezdetén Dr. Mécsáros László, az Apor Vilmos Főiskola rektorhelyettese köszöntötte az egybegyűlteket, majd az áhítat következett, amelyet Köntös László, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei igazgatója vezetett.

Ezután Hubert Gabriella, az EKE elnöke üdvözölte a közgyűlés résztvevőit, „Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az ÚR: békességet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt adok nektek...” (Jeremiás könyve 29,11) idézte mintegy a közgyűlés mottójául.

Ezután a napirend kihirdetése és megszavazása, majd a beszámolók következtek. Az elnöki beszámoló áttekintette az elmúlt egy év elvégzett feladatait.

Az elnök fontosnak tartja a tagkönyvtárak képviselőtét, melynek egyik kiemelendő lépése volt, hogy az elnökség néhány tagja februárban találkozott az EMMI Közgyűjteményi Főosztálya képviselőjében Vigh Annamáriával, Kenyéri Katalinnal és Tóth Elekkel. A találkozó során a résztvevők áttekintették az együttműködés lehetőségeit és az egyházi könyvtárakkal kapcsolatos feladatokat. Az Egyesülés elnökségi tagjai ebben az évben is részt vettek rendeletek, jogszabályok véleményezésében. Az év során az NKA és az IKSZ közgyűlésén is képviselte egyesülésünket Hubert Gabriella. Az elmúlt év fontos eseményeként emelte ki a márciusban, az OSZK nagytermében

megrendezett – **Egyházi könyvtárak a 21. század elején** című konferenciát.

(Program:

<http://www.oszk.hu/rendezvenyek/egyhazi-konyvtarak-21-szazad>; fotók, prezentációk:

<http://www.eke.hu/index.php/rendezvenyek/szakmai-napok/egyhazi-konyvtarak-a-21-szazad-elejen>). A rendezvény fő célja – a világi könyvtárosok megszólítása mellett – az egyházi könyvtárak bemutatkozása és az elvégzett munkák, projektek eredményeinek megmutatása volt. Öröndetes tény, hogy a programon a nagy számban vettek részt „világi” könyvtárosok (résztvevők több mint fele), és a visszhangok is pozitívak voltak. Löffler Erzsébet, az egri Főegyházmegyei Könyvtár igazgatója „A könyvtár szociokulturális funkciói – életmód, életminőség” című, Országos Könyvtári Stratégiai Műhelynapon képviselte az egyesületet. Az elnök sok kolléga munkáját megköszönte, akik az év során folyamatos munkájukkal vittek az egyesülés ügyeit.

Az elnöki beszámoló után Béres-Muszka Ibolya titkár vette át a szót. Teendői közül kiemelte az egyesülés mindennapi életének, ügyeinek intézését, a személyi változások bejelentését, NKA pályázati anyag elkészítését.

Majd Orosz Anna kamarás beszámolóját hallgathattuk meg, amelyben az egyesülés gazdasági helyzetéről kaptunk naprakész adatokat.

Ezután a tagsági kérdésekre került sor. Két könyvtár kérte felvételét, a Baptista Teológiai Akadémia Könyvtára és a Bethlen Gábor Dokumentációs Könyvtár. Mindkét könyvtár felvételét megszavazta a tagság. Majd a pártoló tagok megválasztása következett. Pártoló tagok: Sullayné Szigetvári Ildikó, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárának korábbi vezetője, Béres-Muszka Ibolya, a jelenlegi titkár, Kalocsai Ilona, korábban a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog és Államtudományi Kar Könyvtárának vezetője, Gulyásné Somogyi Klára, a Liszt Ferenc Zenetudományi Egyetem ZTKK Kutató Könyvtárának vezetője, a Magyar Könyvtárosok Egyesülése Zenei szekciójának elnöke, Dinnyés József, daltulajdonos, és Baltás Adrienn, frissen végzett, pályakezdő könyvtáros.

A közgyűlés döntött arról, hogy a BETH őszi konferenciáján egyesülésünket Könöts László kolléga és Bálint Ágnes, a Tiszántúli Egyházkerület Nagykönyvtára munkatársa képviselje. (A konferenciáról bővebb beszámolót az 12-13. oldalon olvashatnak.)

A délután végén az elnök elmondta, hogy a következő évi közgyűlés megszer-

vezését a Sárospataki Római Katolikus Gyűjtemény vállalta.

Rövid szünet után – amely alatt a kollégák felfrissülhettek – kerekasztal beszélgetés kezdődött a 20. évforduló alkalmából. A beszélgetés moderátora, Szelestei Nagy László, az Egyesülés első titkára volt. Ő, aki nemcsak kívülről, de belülről is ismeri az egyesülést tett fel komoly és súlyos vagy akár személyes kérdéseket. Az asztal körül ültek Ásványi Ilona, Gáborjáni Szabó Botond, Baranya Péter, Mányoki János korábbi elnökök, Török Beáta és Orosz Anna korábbi titkárok, Béres-Muszka Ibolya jelenlegi titkár, továbbá Berecz Ágnes elnökségi tag. *Beszélték a sikerekről és a nehézségekről is, hiszen egy szervezet életében mindkettő előfordul.*

Este ökumenikus istentiszteletre várták a jelenlevőket a székesegyházban, majd egy fogadásra a Püspöki Palotában. A fogadáson Beer Miklós püspök úr köszöntette a kollégákat és mutatta be a palotát, mesélt érdekes történeteket az egyházmegye életéből. Ezután a kollégák koccintottak és *megszégték az ünnepi tortát, majd fehér asztal mellett beszélgettek.*

*Kövécse Ildikó
Gál Ferenc Főiskola*

KONFERENCIA A 2014. ÉVI VÁCI TALÁLKOZÓN

ÖRÖKSÉGÜNK JÖVŐJE

– A 21. század kihívásai a muzeális állományok gondozásában, feldolgozásában és szolgáltatásában

1. szakmai nap (2014. június 24.)

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülete 2014. évi váci közgyűlésének második napja – az úgynevezett szakmai nap – érdekes előadásokat kínált a kollégák, érdeklődők számára. Az „Örökségünk jövője – A 21. század kihívásai a muzeális állományok gondozásában, feldolgozásában és szolgáltatásában” címet viselő konferencia, az előadások sora valóban a kihívásokat, vagyis a mindennapok tennivalóit, ezek sikeres menedzselését, lebonyolítását és megoldási lehetőségeit tárták a hallgatóság elé.

Az előadók sorát Rozsondai Béla és „mindannyiunk tanítómestere”, Rozsondai Marianne nyitotta. Tiszteletet és csodá-

latot kiváltó, kiváló szakmai útmutatást jelentő ösnyomtatvány-katalógusuk bemutatása, ezen dokumentumok hagyományos és adatbázis-formátumú feldolgozása olyan téma, melyet talán egyetlen régi egyházi gyűjtemény sem kerülhet meg.

Varga Bernadett (OSZK) előadása tovább vezetett minket a régi dokumentumok között, hiszen az RMK-kötetek feldolgozásáról hallhattunk hasznos információkat.

Szinte logikus folytatásként került sor Káldos János megszólalására, aki az RMK-k digitalizálási programjáról szólva valóban az egyik aktuálisabb, de egyben legkomplexebb, és legnagyobb kihívást jelentő témát (feladatot?) vezette fel szá-

munkra. Talán elmondhatjuk, azoknak is tanulságos volt az előadás, akik csak most barátkoznak e témával, a programba már bekapcsolódott könyvtárak számára pedig különös aktualitással bírt.

Gulyásné Somogyi Klára, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Zenetörténeti Kutatókönyvtárának vezetője a muzeális zenei dokumentumok világába kalauzolt bennünket. A zenei dokumentumok feldolgozásának összetett problematikáját a muzsika hangjai oldották, a nagy szakértelemmel és tapasztalat birtokában meg-

tartott előadás pedig megoldási lehetőségeket kínált számunkra.

Szintén az egyik legaktuálisabb téma: saját gyűjteményeink

megismertetése, népszerűsítése. Oláh Róbert (Tiszántúli Református Egyházkerült Nagykönyvtára, Debrecen) kiválóan összefoglalta tapasztalataikat, remek előadói készséggel hívta fel a figyelmet az internet lehetőségeire, buktatóira.

A konferencia tematikájának összeállítását dicséri az utoljára elhangzó előadás programba illesztése, hiszen Pintérné Kosina Judit részéről keveset hangoztott, ám mégis jelentős és el nem hanyagolható területről, az egyházi iskolák és muzeális gyűjtemények összefüggéseiről hallhattunk.

A délelőtti programot lezáró kérdések, vita és közös beszélgetés jelezte, a témák

és felvetések értő hallgatósággal, napi problémákkal kerültek összhangba.

Megköszönve az elnökség, a szervezők alapos munkáját kijelenthető, valóban olyan témákról hallhattunk és gondolkodhattunk közösen, melyek napi segítséget, de távlati megoldásokat és tágabb pers-

pektívát, fejlődési lehetőséget kínálnak az egyházi gyűjtemények számára. Élünk vele!

Szalai Katalin

*Hittudományi Főiskola Könyvtára,
Főszékesegyházi Könyvtár, Esztergom*

Beszámoló a szakmai délelőtről

2. szakmai nap (2014. június 25.)

■ Az idén 20 éves egyesületünknek már az első „hivatalos” közgyűlésén (1996. október Ráday Könyvtár) kialakult az éves összejevetel rendje: közgyűlés (elnöki, titkári beszámolóval, aktuális kérdések megvitatásával), előadás(ok). Az előadásokból néhány éven belül már szakmai konferencia kerekedett, majd – mert az éves összejevetel házigazdája minden évben más-más könyvtár – a program szakmai kirándulással egészült ki.

Míg 1996 és 2001 között az éves találkozón még csak egy-két előadást hallhattak a résztvevők, 2002-től a szakmai program egyre tudatosabban szervezve, tematikus tudományos konferencia rangjára emelkedett. Az évek során – néhány kivételtől eltekintve – kialakult a konferenciák váltakozó tematikája is. Az egyik évben állományvédelemmel (a gyűjtemények gondozása, prevenció, egyedi és általános restauráltatás, a gyűjtemények kultúrtörténeti értéke, általában a kulturális örökség védelme), a másik évben a tudományos-tehnikai kihívásokkal (internetes segédletek a könyvtári munkában, régi gyűjtemények, állományok számítógépes feldolgozása, a régi és sok esetben

holt anyag életre keltése, digitalizálás, adatbázis-építés, korszerű könyvtári szoftverek, az egyházi könyvtárak evangelizációs szerepe a 20-21. században) kapcsolatos előadásokat hallgathatnak a résztvevők.

A két alaptéma (egyházi) könyvtáraink sajátosságaiból adódott, mert ezek a gyűjtemények muzeális és modern intézmények is egyszerre. Az egyházi könyvtáraknak egyszerre feladata a nemzeti kulturális vagyoni részét jelentő gyűjtemény gondozása, feltárása, digitalizálása, restauráltatása, méltó és megfelelő helyen való elhelyezése, állag- és vagyonvédelme, ugyanakkor egy folyton gyarapodó, technikailag jól felszerelt, a modern kor követelményeinek megfelelő szakkönyvtár építése.

2005-től a konferencia mellett tematikus szakmai délelőtt – később szakmai nap – is gazdagította a programot. Ez utóbbin kezdetben az egyes tagkönyvtárakban folyó kutató- és műhelymunkáról számoltak be az előadók, később a szakmai konferenciához kapcsolódva más könyvtárakból, intézményekből, szervezetekből érkező kollégák konkrét, gyakorlati szakmai előadásaival bővült a program.

Az idei, váci összejövétel szakmai napján (2014. június 25.) először *Fehrentheil Henriette* (Ars Alba Restaurátor Bt., Szentendre) számolt be a váci Egyházmegyei Könyvtárban közelmúltban megtalált szenzációs leletről, a Pázmány műből előkerült Gutenberg-Biblia töredékről. *Könyvborítóba zárt kincsek a Váci Egyházmegyei Könyvtárban* című előadásában elmondta, hogy Pázmány Péter Acta et decreta Synodi Dioecesanæ Strigoniensis című munkájának (Pozsony, 1629.) kötéstáblájából került elő a töredék. Gutenberg ún. 42 soros Bibliájából ma a világon összesen 49 teljes vagy közel teljes példány található (155 papírra és 25 pergamenre nyomtatott Biblia készült), és töredékek. A töredékekből Magyarországon négy, a váci könyvtárból most előkerült fragmentummal együtt öt töredék található.

A második előadó *Sándor Frigyes* (Miskolci Evangélikus Egyházközség) volt. *Országos digitális közfoglalkoztatási mintaprogram a miskolci Árvay Teóréok Evangélikus Könyvtár muzeális gyűjteményében* című előadásában a MaNDA-val közös vállalkozásukról beszélt. A munka és az eredmény, melyről tájékoztatást kaptunk, nagyon imponáló volt, bár kérdéseket és kétségeket is felvetett, mint a digitalizálás általában. Érdemes-e tervezés nélkül digitalizálni? Ki koordinálja ezt a munkát? Ki dönti el, hogy mit digitalizáljunk? Mi legyen a sorrend? Hogyan lehet elkerülni a párhuzamosságot a munka során? ... és sok más egyéb probléma.

Ezután *Bálint Ágnes* (Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára,

Debrecen) beszélt a minőségbiztosításról, menedzsmentről, a könyvtári önértékelés szakmai szempontjairól.

Értékelési Keretrendszer című előadásában. A minőségi szemlélettel 2003-tól ismerkedtek az egyházi könyvtárak, az EKE, az OKGYK szorgalmazására, az egyházi szakfelügyeleti vizsgálá-

tok során és különböző projektek, pályázatok (különösen is az EU-s pályázatok) kapcsán. A már korábbi ösztönzéseknek, törekvéseknek aktualitást adott a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről szóló kormányrendelet módosítása (120/2014. /IV.8./ Kormányrendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről), mely a jövőben a Minősített Könyvtár cím és Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról szóló miniszeri rendelet alapján kidolgozott könyvtári önértékelés szakmai szempontjai alapján ítéli meg a nyilvános könyvtári címet és vizsgálja ennek feltételeit. Bálint Ágnes a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban szerzett tapasztalatait a Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár munkatársaként kamatoztatja, mely könyvtár – az előadásból így tűnt – úttörő szerepet vállal ebben a feladatban az egyházi könyvtárak közül. Mivel az előadás utáni hozzászólásokból és a kisebb körű beszélgetésekből kitűnt, hogy a minőségbiztosítás, minősítés, értékelés és önértékelés több könyvtárat és könyvtárost megiaszt, megfontolandó az a felvetés, hogy az egyházi könyvtárak együtt dolgozzák ki az önértékelés szempontjait és együtt és egységesen képviseljék érdekeiket e kérdésben a szakmában.

A debreceni kollégánő után *Műhelymunkák a pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban* címmel Bitai Judit (Főapátsági Könyvtár, Pannonhalma) a pannonhalmi könyvtárban őrzött kódexek és a teljes fragmentum-gyűjtemény feltárásáról, töredék-katalógus készítéséről és az antikvák számbavételéről számolt be. A kódexek feltárásában a(z) MTA-OSZK Fragmenta Codicum Kutatócsoportja – Madas Edit és Sarbak Gábor vezetésével – lesz a pannonhalmiak segítségére. A viszonylag nagy és csak kevéssé feltárt, azonosított töredékgyűjtemény feldolgozásának jelentőségét hazánkban és a régióban nem kell bizonygatnunk egyetlen könyvtörténettel foglalkozó kollégának sem. A pannonhalmi könyvtár 17 kódexet, 238 ősnymatványt birtokol, ám az antikvák pontos számát – mivel sem önálló katalógus nem áll rendelkezésre, sem nem őrzik együtt e köteteket – legfeljebb csak megbecsülni lehet. Ezért határozták el a könyvtárosok, hogy először még nem alaposan, bár azonosíthatóan, de számba veszik az antikva-köteteket.

A következő előadó Bercz Ágnes (Ráday Könyvtár, Budapest) volt. Előadása *Szellemi műhelyek az egyházi könyvtárakban* igazában az EKE-nek a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) fővédnökségével, az OSZK-ban, 2014. március 25-én megtartott *Egyházi könyvtárak a 21. század elején* című szakmai napjára készült, ahol az előadó – betegség miatt – nem tudott részt venni. A tavaszi szakmai nap előadásait egy kérdőíves felmérés készítette elő. A 62 EKE-tag egyházi felekezeti könyvtár közül 27 küldte vissza a kérdőívet, ebből 23 nyilatkozott úgy, hogy vannak „szellemi műhelyek” a könyvtárban. Az előadó először a könyvtár, mint intézmény alaptervekenységről

beszélt, majd a mai szakmai-tudományos életben valóban tudományosnak számító munkát definiálta. A kérdések a szellemi műhelyekre irányultak, melybe többek véleménye szerint a könyvtárak alaptervekenységén túli többletfeladatok mind beleszámítanak, mint például az adatbázisépítés, számítógépes és nyomtatott katalógus készítése, a könyvtárosok publikációs tevékenysége, kiállítások rendezése, könyvkiadás, rendhagyó csoportfoglalkozás, gyakornokok fogadása, iskolai közösségi szolgálat megszervezése.

A szakmai napot *Tözsér Benjamin* (Piarista Központi Könyvtár) zárta *Könyvtári jelnyelv. Kommunikáció siketekkel a könyvtárban* című előadásával. Az előadó talán nem ismeretlen a könyvtárosok számára, hiszen a közelmúltban tette közzé a KATALIST-en a hírt, hogy egy a youtube-on is elérhető, ingyenesen hozzáférhető oktatócsomagot készített azoknak a kollégáknak a számára, akik szeretnék megtanulni azt a minimális jelmennységet, melynek elsajátításával könnyebb lehet a siket olvasók kiszolgálása és tájékoztatása a könyvtárban. Ezen túl blogot és facebook oldalt is létrehozott, melyeken a jelnyelvvvel kapcsolatos hírekről tájékozódhatnak az érdeklődők és közzétehetik jelnyelvvvel kapcsolatos észrevételeiket, sikerélményeiket, ahogy Tözsér Benjámin mondta: egymás biztatására.

A szakmai délelőtti levezetője *Hubert Gabriella* elnök asszony volt – ő moderálta az előadások utáni beszélgetést is, melyben a hallgatóság kérdezhetett az előadóktól.

Az egyesület éves összejövedele könyvtárlátogatással zárult: az egyik vendéglátó, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola Könyvtárát látogatták meg az érdeklődők Endrész Katalin vezetésével, illetve a Vá-

ci Egyházmegyei Könyvtárát is megtekinthették azok, akiknek az idei EKE-napok első napján nem volt módjuk erre.

A szakmai napok programját – ahogy mondani szokás – az „élet diktálja.” Az idei előadások, beszámolók, tájékoztatók

valóban sokszínűek, változatosak voltak, és csupa olyan téma, kérdés került elő, mely aktuális és fontos.

*Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár*

A NAGYENYEDI BETHLEN GÁBOR DOKUMENTÁCIÓS KÖNYVTÁR MÚLTJA, JELENE, JÖVŐJE

■ Az a szerencse és öröm ért minket, hogy régi mulasztásunkat az EKE fennállásának huszadik évfordulóján pótolhattuk be. Az idei év közgyűlésén a tagkönyvtárak képviselői bizalmat szavaztak nekünk és a nagyenyedi Bethlen Gábor Dokumentációs Könyvtár is a tagkönyvtárak sorába került. Könyvtárunk és az EKE célkitűzései azonosak, így ezek megvalósításaiban ezentúl partnerek lehetünk.

Könyvtárunk lassan 400 éves múltra tekint vissza. Bethlen Gábor 1622-ben alapította meg Gyulafehérváron a Collegium Academicumot a helyi értelmiség pótlására és nem titkolt óhaja az volt, hogy ezt egyetemi szintre fejlessze. Ennek érdekében saját könyvtárát is a tanárok és diákok használatára bocsátotta. A kollégium azonban rendelkezett egy saját könyvtárral is, amely az oktatáshoz nélkülözhetetlen könyveket tartalmazta. Bethlen Gábor halála után a kollégium támogatása csökkent, a Rákócziak a sárospataki kollégium

fejlesztését előbbre valóra tartották. Bethlen Gábor fejedelmi könyvtárának egy részét szintén ekkor szállították el. 1658-ban a tatár seregek feldúlták Gyulafehérvárt, amikor is a könyvtár egy jelentős része megsemmisült. A diákok egy része meghalt a támadás során, a tanárok elmenekültek. 1662-ben Apafi Mihály fejedelem a kollégiumot Nagyenyedre költöztette. 1707-ben a labancok dúlták fel a kollégiumot és a könyvtár jelentős része ismét megsemmisült. A pusztítás azonban itt még nem ért véget. 1849-ben a környező román falvak lakói Axente Sever vezetésével megtámadták a várost, amely során a könyvtár nagy része elpusztult. A könyvtár ezután is feléledt hamvaiból és számos adománnyal gyarapodott a 19. század második felében. 1948-ban államosították és a Néptanács felügyelete alá került. 1961-től a kolozsvári Egyetemi Könyvtár fiókkönyvtáraként működött. 2005-ben a visszaszolgáltatás során az

Erdélyi Református Egyházkerület tulajdonába került a könyvtár és ennek felügyelete alatt van napjainkban is.

A tavaly ősszel a könyvtárban rehabilitációs munkálatok kezdődtek meg és jelenleg is tartanak. Ennek során megtörtént a fűtés- és áramhálózat korszerűsítése, a nyílászárók cseréje és felújítása, a padló cseréje és egy tisztasági festés. A munkálatok során az olvasóteremben egy 19. század végi mennyezeti freskó nyomára bukkantak. Az idők folyamán lefestették azt és létezéséről elfeledkeztek. A mennyezeti freskó restaurálását Ferenczy Bontond végezte el. Az épület korszerűsítése után az állomány és a könyvtár szolgáltatásainak modernizációja következik.

Mindezt az alapoktól kezdjük majd. Az állományrevízió után a raktári szakrend korszerű kialakítása történik majd. Jelenleg nem rendelkezünk semmilyen adatbázissal állományunk nyilvántartására, cédlakatalógus segíti csak a visszakeresést. A könyvtár állománya jelenleg kb. 70 000 kötet. Ennek feldolgozását a Corvina Integrált Könyvtári Rendszer használatával szeretnénk megvalósítani. Ennek fontos részét képezi a muzeális állomány analitikus feltárása. Könyvtárunkat nyitottá szeretnénk tenni minél több olvasó számára, és célunk, hogy állományunk ismét bekeverüljön a tudományos körforgásba.

Gordán Edina

Bethlen Gábor Dokumentációs Könyvtár

A Baptista Teológiai Akadémia Könyvtára

A BTA könyvtára Magyarországon a kiskönyvtárak közé tartozik. Állománya jelenleg 30 000 dokumentumból áll. Bibliagyűjteményünk mintegy hatvanféle, különböző nyelvű és megjelenési idejű Bibliát tartalmaz, a ritkaságok közt egyik féltett kincsünk egy eredeti Hanai Biblia 1608-ból. A BTA épületén belül, 170 m² alapterületen, három teremben helyezkedik el a teljes egészében hozzáférhető, szabadpolcos állomány. A könyvtár nyitott a BTA hallgatói és minden olvasó számára. Dokumentumaink jelentős része idegen nyelvű, elsősorban angol, valamint német, különösen a régi szakirodalmi részleg, amit magyaráz, hogy könyvtárunk indulását a múlt században a német

baptisták ajándékba küldött könyvei tették lehetővé.

Múltunk

A könyvtár történetére vonatkozó legelső írásos dokumentumok nagy része egy 1944-es bombatalálat miatt teljesen megsemmisült, így csak szóbeli közlésekre, illetve későbbi feljegyzésekre támaszkodhatunk. A magyarországi baptizmus első úttörői közül a német állampolgárságú *Meyer Henrik* (1842–1919) nagy mennyiségű, vagyont érő könyvtárat hozott magával. 1920 körül jöhetett létre önálló könyvtárhelyiség, de legkésőbb 1925-ben már biztosan létezett. Nemcsak a vallásos témájú műveket gyűjtötték, beszerezték a legfontosabb általános kézikönyveket is. Anyagi nehézségek miatt a könyvtár bő-

vítésének egyik módja a külföldi baptisták támogatása és a gyülekezeti tagok áldozatvállalása volt. Az állomány gyarapodott egy másik forrásból is: a teológián tanító tanárok könyveiket a könyvtárra hagyták.

A könyvállomány egy másik része baptista lelkészek ajándékaképpen került hozzánk. Különösen jelentős azoknak a német nyelvű könyveknek a száma, melyek a II. világháborúig német nyelvű gyülekezetek lelkipásztoraitól származnak. 1944. december 25-én bombatalálat érte a teológiát és így a könyvtárat is. Az épségben maradt könyveket megmentették. 1949 júniusában a teológia egy tágas épülethez jutott a Budapest VI. kerület Benczúr u. 31. alatt. Így ismét napirendre kerülhetett a könyvtár rendezése, bővítése. Az intézmény vezetői, hallgatói nagy lelkesedéssel láttak munkához. Felbontották a ládákat, és elkezdték rendezni a meglévő anyagot, megkezdődhetett az állomány rekatalogizálása. Sajnos 1950-ben a teológiának és a könyvtárnak is költöznie kellett, mert az épületet kisajátította az állam. Használói így nem sokáig élvezhették az új könyvtárat. A „ládákhoz szokott” könyvek újra visszakerültek ismerős ládáikba. A pincében a tüzelővel együtt tárolták őket, nagy részük teljesen használhatatlanná vált. Gyakorlatilag a könyvtár nem létezett. 1957-ben újraindult a katalógus készítése, de könyvtárról csak 1959-től beszélhetünk. Ekkor költözött a

teológia új épületbe (II. ker., Bimbó út), és itt önálló könyvtárhelyiség állt rendelkezésre. A könyves ládák kinyíltak, és tartalmuk egy része a polcokra és az olvasók használatába került.

Jelenünk

1995-ben a teológiai akadémia visszaköltözhetett a Benczúr utca 31. szám alá, ahol ma is található. Itt szabadpolcos rendszerben minden dokumentum elérhetővé vált, leltárba vételük, az állomány építése, feldolgozása folyamatos. Állományfenntartó eszközünk az OPAC elérést biztosító Szirén. 275-féle folyóiratot, periodikát kutathatnak a könyvtárhassználók a szintén szabadpolcos rendszerben hozzáférhető állományrészből. A 275-féle folyóiratból 115 idegen nyelven, 160 magyarul érhető el. Jelenleg a kurrens folyóiratok száma 29, idegen nyelvű teológiai szakfolyóiratokat és magyar nyelvűeket egyaránt előfizetünk. A BTA könyvtárának része, de külön teremben található a zenei könyvtár önálló adatbázissal.

Minden kedves érdeklődőt szeretettel látunk! További információk honlapunkon találhatók: www.konyvtar.bta.hu.

Szommer Hajnalka
Baptista Teológiai Akadémia Könyvtára

Gyűjtemények megőrzése és megóvása a jövő számára. Közép- és Kelet-Európa tapasztalata

BETH konferencia. Wrocław, 2014.09.06. – 2014.09.10.

Szilézia történelmi fővárosa adott otthont a BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie), a Teológiai Könyvtárak Európai Szervezete éves konferenciájának 2014-ben, ahol Magyarországról Dr. Hubert Gabriellával, az EKE elnökével és Köntös Lászlóval, a pápai gyűjtemények igazgatójával hárman képviseltük a magyarországi egyesületet.

Wrocław, másképpen: Breslau, Vratislau, Boroszló – ma Lengyelország negyedik legnagyobb és egyben egyik legrégebb városa. Történelme során sok kézen megfordult, tartozott Csehországhoz, Lengyelországhoz, a Habsburg Birodalomhoz, a Porosz Királysághoz és a Német Birodalomhoz. A második világháborúban elszenvedett károokra ma is emlékeztetnek az óváros újjáépített épületeinek falain elhelyezett fekete-fehér dokumentumfelvételek.

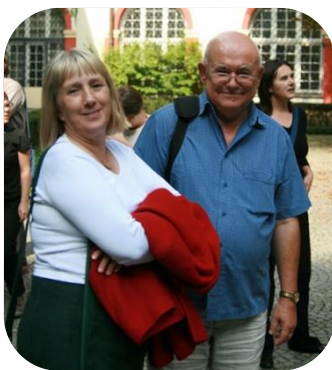
A lengyelek összefogását, közös erőfeszítését, amely Lengyelországot újjáépítette, ami segített átvészelni az egész 19. századot lengyel államiság nélkül, és amelynek igen fontos eleme a katolikus identitás, a szakmai előadásokban is lépten-nyomon felfedezhettük. A katowicei egyetem teológiai könyvtárának két munkatársa részletesen bemutattott három, több évtizede folyamatosan megjelenő lengyel egyházi könyvtári folyóiratot, és amellel érveltek, hogy az

egyházi gyűjtemények nagy száma és sokfélesége, illetve a bennük megőrzött dokumentumtípusok sokfélesége megérdemli, hogy külön folyóiratokat szenteljenek kutatásuknak, bemutatásuknak, a feltárásukban elért szakmai eredményeknek. A folyóiratok színvonalát nemcsak a főszerkesztők személye, hanem a rokon területekkel (egyháztörténet, levéltárak, múzeumok) való szoros szakmai együttműködés stratégiája a mai napig garantálja. Nyomatott és online bibliográfiával, saját honlappal rendelkező folyóiratokról van szó, melyet a lengyel tudományt és felsőoktatást igazgató minisztérium is pontoz (egy nemzetközi impakt faktort nélkülöző lengyel folyóiratok ún. B-listáján). A három folyóirat (Nasza Przeszlosc; Archiva, Biblioteki i Muzea

Koscielne; FIDES – Biuletyn Bibliotek Koscielnich) egyike az EKE lengyel megfelelőjének, a teológiai könyvtárak egyesületének hírlevele!

A konferencia egész Közép-Kelet-Európa dokumentum megőrzési politikájába ígért betekintést, ám leginkább a házigazda lengyel teológiai könyvtárak helyzetével ismerkedhettünk

meg: a három katolikus egyetem (Lublin, Varsó és Krakkó) mellett a kisebb városok állami egyetemeinek teológiai fakultásai is (6, amelyek 1997 és 2004 között alapítottak) rendelkeznek a modern oktatási céloknak megfelelő, jól felszerelt,

gyakran újonnan, eleve gyűjteményi célra épített könyvtárakkal, könyvtáráépületekkel. Csak a három katolikus egyetem könyvtáraiban dolgozó könyvtárosok száma 174, a gyűjtemények összesen 3.190.988 könyvtári egységből állnak (ennek természetesen valamilyen töredéke a teológiai gyűjteményrész).

Az állami fenntartású teológiai fakultások könyvtárai ennél sokkal szerényebb adatokkal bírnak, a könyvtárosok száma ezekben 1 és 7 között változik, a gyűjtemény számbeli nagysága helyett a látogatók számát adták meg ezeknél a könyvtáraknál, így nehéz összehasonlítani a katolikus egyetemi könyvtárak adataival.

A lengyel könyvtári helyzetet bemutató előadások sorában a legnagyobb elismerést a digitalizálásban elért eredményeket bemutató kolléga, a Poznan Supercomputing and Networking Centre munkatársa érte el. Alig több mint 10 év alatt, a nagyobb európai nemzetekkel (a gyűjtemény méretében és láthatóságában, használatában) is versenyképes digitális könyvtárakat építettek. Regionális együttműködésre épült már az első digitális könyvtár projekt, és jellemző módon nemcsak a könyves/könyvtári örökség, hanem tágabb, a teljes kulturális örökség megőrzése és megjelenítése volt a célja. Az együttműködés lehetőséget biztosított a kisebb erőforrásokkal rendelkező adatgazdák számára is a részvételre, optimalizálta az IT erőforrások felhasználását, közös know-howt és technikai platformot,

illetve a nemzeti gyűjteményekben való megjelenést is biztosította számukra. A regionális gyűjtemények sokféleségében azonban az intézményi jellemzők a háttérbe szorultak, ezért eme gyűjtemények fölül intézményi repozitóriumokat építettek. (Ugyanabból az adathalmazból többféle hasznosítás valósult meg.) A saját

fejlesztésű DinGo szoftvercsalád különböző szoftvercsomagokkal rendelkezik digitális könyvtárak, digitális múzeumok számára, a digitalizálási folyamat támogatására

illetve a hosszú távú megőrzésre (vö. <http://dingo.psync.pl/>).

A lengyel Digitális Könyvtárak Szövetsége a PIONIER Hálózatba tartozó regionális gyűjtemények metaadatait összegyűjti és egyetlen platformon szolgáltatja, mely nemzetközi gyűjteményekkel is kommunikál (pl. az Europeanával). Az alulról jövő kezdeményezésben az eltérő módon alkalmazott metaadatsémák ugyan eleinte nehézséget jelentettek, de a standardizálással ez megoldódott. A digitális gyűjtemények népszerűségét Lengyelországban és határain kívül is talán az is megalapozta, hogy a digitalizálást megnyitották az (elsőre sokszor banálisnak tetsző) magángyűjtemények számára is. Olyan dokumentumok váltak így kutathatóvá, amelyeknek létezéséről és még inkább fennmaradásáról sem a történészek, sem a gyűjtemények kezelői nem álmodtak.

A konferencia külön tematikai egységét alkották a különböző kiadók vagy adatbázis szolgáltatók bemutatói. Az ATLA (az Amerikai Teológiai Könyvtárak Egyesü-

lete) rendszeresen részt vesz a BETH konferencián, bemutatja újdonságait a BETH tagkönyvtárak számára. Az idén a teológiai bibliográfiai adatbázisoké volt a főszerep. Az leuveni Index Religiosus két korábbi bibliográfiai folyóirat összevonásával jött létre, és az ATLA-hoz képest előnyt jelent számára Európában a különböző nagyobb európai nyelveken megjelenő publikációk magas számaránya. Sajnos az adatbázis által szolgáltatott ugrópontok a különböző könyvtárak saját adatbázisára, előfizetett folyóiratcsomagjaira utalnak, amivel gombnyomásra elérhetőek a hivatkozott könyvek, a cikkek teljes szövege. Azonban ez csak vágyálom marad mindazon könyvtárak számára, amelyek nem rendelkeznek kiterjedt folyóirat- és adatbázis-előfizetésekkel. Ezért tudtuk nagyobb örömmel fogadni a tübingeni Index Theologicus (www.ixtheo.de), mely szintén bibliográfiai adatbázisként definiálja magát, de mivel a Németországban erőteljes open access mozgalomhoz igazodik, a jövőben is szabadon kívánja hozzáférhető tenni a tartalmát, sőt az open access tartalmak növekvő korpuszát, digitalizálási projektek tartalmát, stb. integrálni tudja, és ezzel néhány éven belül komoly tartalomsgátlatóvá is válhat a teológiai tudományok területén.

Meglepő, nem várt, zavarba ejtő témák is előfordultak a konferencián. Az egyik ilyen a fundraising vagyis az adománygyűjtés témája volt. Hivatásos adománygyűjtő tanácsadó tartott előadást arról, hogy a könyvtárak milyen elvek, gyakorlatok mentén tudnak adományokat gyűjteni a maguk számára. Tekintsék befektetésnek az adománygyűjtésre fordított energiát és pénzt, ápoljanak olyan kapcsolatokat, hogy akár ismételt adományozás-

ra való felhívás esetén is pozitív választ kapjanak (jobb a rendszeresen érkező kis támogatás, mint a kiszámíthatatlanul érkező, még ha nagyobb összeg is), szervezzék mindig valamilyen esemény köré az adománygyűjtést, ilyenkor ne feledkezzenek meg valamilyen apró ajándékról a meghívottak számára, toborozzanak támogató tagságot (ennek tipikus példája az alumni társaságok), kössenek szponzori szerződést, használják a kapcsolati hálózatokat, társuljanak egy jótékonyági szervezettel, és kezdjenek gyűjtésbe a szervezet számára (egy belső megegyezéssel, hogy a közvetített adománynak pl. 10%-a a könyvtárnál marad), stb. Csupa olyan elv és gyakorlat, amellyel valahol valamilyen formában már találkoztunk, akár az egyházban is, de még nem igazán tettük a magunkévá azt a gondolatot, hogy mindezeket jó lenne gyakorolni a könyvtárunk érdekében is. Vajon miféle belső ellenállást kell leküzdenünk ahhoz, és milyen külső nehézségekkel kellene szembeszállnunk, ha könyvtártámogatási programot indítanánk magánszemélyek és cégek között?

A másik téma az utolsó estén a „könyvek ritkasága”, elérhetetlensége, és az ebből fakadó gyakorlat, a félhivatalos vagy félig szabályos, nem teljesen törvénykövető „áthidaló” magatartások és olvasóikönyvtárosi megoldások voltak. Természetesen Európának ezen a térfelén. Ezzel a beszélgetéssel járultunk hozzá mi magyarak a konferencia programjához, a két vitaindító ugyanis Dr. Pásztori-Kupán István (Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet) és Bálint Ágnes (Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára) voltak. Keserédes vallomást hallhattunk arról a kutatói kiszolgáltatottságról, amelyet akkor tapasztal az olvasónk, amikor

egy-egy külföldi ösztöndíj letelte után és/vagy külföldi PhD fokozat megszerzése után hazai tájon próbál a külföldön el-sajátított könyvtári szolgáltatások színvo-nalára alapozva alkotni.

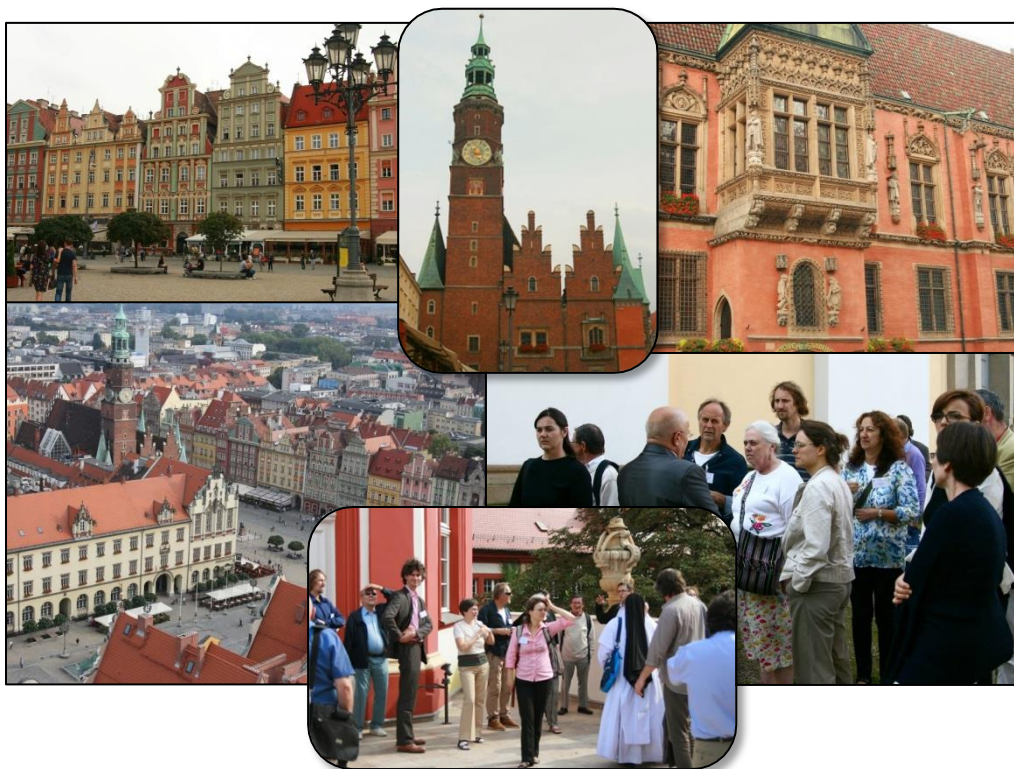
Rendelkezünk-e könyvtárosként olyan kapcsolati tőkével, hogy esetenként kül-földi szakirodalmi anyagot is meg tudjunk szerezni a számára? Meddig megyünk el az olvasóink kiszolgálásában, akár a tör-vényes keretek határán túl is? (Gondol-junk a teljes könyvek fénymásolására vo-natkozó kérésekre). Egyáltalán hol van az a pont, amikor már a kurrens teológiai szakirodalom hiánya miatt nem is a könyvtáron keresztül próbál a kutató for-rásokhoz hozzájutni? Milyen felelőssége

van ebben ma az egyházi könyvtárak ve-zetőinek és munkatársainak?

A korábbi nemzedékek értékeit meg-örizni és megővni nem mindig egyszerű feladat, de nem kisebb kihívás ugyanazt az értéket létrehozni ma (például tudatos, a mai teológiai gondolkodást tükröző, közvetítő gyűjteményépítéssel). Hogyan tudnánk felzárkózni a világlátott olvasó-ink számára példás nyugat-európai vagy tengerentúli könyvtárakhoz? – a konfe-rencia záróbeszélgetése ezt a kérdést ter-helte ránk.

Bálint Ágnes

*Tiszántúli Református Egyházkerület
Nagykönyvtára*

A Múzeumok Éjszakája

a Debreceni Református Kollégium Gyűjteményeiben

 A Múzeumok éjszakája rendezvénsorozat a tavalyi évben országosan több mint 350.000 látogatót vonzott. Alapelve, hogy szokatlan időben (éjszaka), a megszokottól eltérő, könnyedebb hangulatban, rendhagyó programokat és csak ezen az egy éjszakán tapasztalható élményeket kínálunk a hozzánk érkezőknek. Az elmúlt években az időjárástól függően 2.500–4.000 vendég fordult meg nálunk a rendezvény kapcsán. Mivel a Kollégium a múzeumi negyed egyik sarokpontja, ezen az éjszakán együttműködünk a néhány száz méteres körzetben található múzeumokkal. A rendezvény értéke marketing szempontból felbecsülhetetlen, hiszen ilyenkor azok is betévednek hozzánk, akik talán még sosem jártak múzeumban, és azok is képet kaphatnak a református egyház kincseiről, akik messzire elkerülik a templomokat. A programunkat a muzej.hu honlapon a legnagyobb országos intézmények társaságában (Szépművészeti Múzeum, Magyar Nemzeti Galéria, Országos Széchényi Könyvtár) láthatják az érdeklődők.

A Múzeumok éjszakája kapcsán kéthetes kampányperiódust építettem fel, ennek részeként naponta osztok meg információkat azokkal, akik kedvelik az intézményünket. A rendezvény teljes kínálatát is megosztom, de sokkal fontosabb, hogy személyre szabva, mindenkinek a megfelelő eseményeket ajánljuk. Így felváltva kerülnek fel az orgona- és a könnyűzenei koncertek, a kézműves foglalkozások, a színpadi gyermekprogramok, az „egyéjszakás” kiállítások, és a komolyabb előadások. A rendszer működési elve szerint,

ha valakinek megtetszik az egyik programunk, vagyis „lájkolja”, ezzel egyben ajánlani is tudja az ismerőseinek, így azokat is elérhetjük, akik még sosem jártak nálunk. A személyes ajánlás, barátoktól, kollégáktól, családtagoktól érkező referencia fontosabb, mint a fizetett reklámok. A kisebb rendezvények, kiállítások, múzeumpedagógiai foglalkozások hirdetése, az eseményekről készült beszámolók és a fotódokumentáció megosztása szintén figyelemfelkeltő lehet. Hiszen a legjobb ajánló az elégedett „vásárló”, például a szórakozva tanuló osztályról, vagy a zöld tógás diák bábujaival ügyeskedő anyukáról készült fotó. A Facebook hatékonyságára jellemző, hogy a segítségével 2013-ban a Múzeumok éjszakájával kapcsolatban 2.400 érdeklődőhöz jutott el a kínálatunk, 0 Ft ráfordítással.

A rendezvényen vannak visszatérő, évente megrendezett programok. Ilyen például a gyermekekre szabott kézműves foglalkozásokat kínáló „Bagolyvár”, a kollégiumi énekkar, az idén 275 éves Kántus tárlatvezetése, az éjfélti orgonakoncert. Mivel ezen az éjszakán folyamatos a vándorlás az intézmények és a programok között, a megszokottól kevesebb időt töltenek egy helyen a látogatók, ezért mindig igyekszünk olyan kiállításokat is összeállítani, amelyek könnyedebb, közérthetőbb téma köré épülnek. Az idén ilyenek voltak az egyházi karikatúrákat, vagy a tárgyak és régi könyvek apróbb részleteit nagyítva bemutató miniatűr kiállításaink.

Az átlagos egyházi gyűjteményt jócskán meghaladó létszámmal működő Nagy-

megragadható legyen. Szent Márton Monostorának koronként átalakuló épület-együttese szükségből és tudatosságból egyfajta „régí és új” folytonosságot őrzött meg. Figyelő tekintet hamar felfedezi, érzi, hogy itt *kézzel fogható* az egész, a múlt, a köztes és az *élni akaró jelen, amely a jövőre nyit*. Az épület belső terei ugyanezt a folytonosságot tárják a látogató szeme elé tárgyakban, használati eszközökben, képekben stílusváltásról stílusváltásra.

Egy *házban élni kell*, mert arra épült. *Ha múzeummá válik, akkor élhetetlenné is válik*. A változás, a fejlődés új tereket keres magának. Ennek a folyamatában élük. A bencések ezt már a *barokk kortól* érzékeltek. Akkoron *újjáépített könyvtáraik, levéltáraik voltak a múlt őrzői betűben, kéziratban, tárgyakban, szemet gyönyörködtető berendezésekben*. Így az a kor, amely elkezdte a régít „műértéke” szerint is becsülni és keresni, a monostor reprezentációra szánt teremt: templomot, folyosót, apáti lakást, könyvtárat használta fel erre a célra. Pannonhalmán a nagy történeti törésvonalak, nagy váltásokra készítették az újjáépítőket. A XIX. század első felében felépülő *könyvtár sokáig töltötte be tervezetten, vagy kényszerből monostori kiállító terem hivatását. Már az épületet is úgy tervezték, hogy a könyvtár, a tudományok tárháza lehessen gyűjteményeivel, múzeumaival, de amelyben rangos ülést, koncertet is tarthattak. Sőt elérkezett az idő, amikor a reprezentáns csarnok oszlopok közti tereit is tárlókkal látták el, hogy időszak kiállítóterként szolgáljanak* és a gimnázium folyosója, tetőtere is ezt a célt szolgálta.

Az *elmúlt korok látogatói* szám szerint viszonylag kevesen voltak. Mennyiségi változás a XX. század szervezett turizmu-

sával, később vallási turizmusával mutatkozott meg. A monostor a nyitásra *előbb kényszerből és félénken adott lehetőséget, majd később tudatosan vette kézbe az étellel együttjáró kikerülhetetlent*. Szent Márton Monostora életében, kiállítási terei vonatkozásában a monostor alapításának millenniuma (1996) új fejezetet nyitott. A monostor és környéke a világ kulturális örökségének része lett. A Mons Sacer 996-1996 című millenniumi kiállítás kialakított új terme volt az első jelentős nyitás, új tér, majd e kiállító teremben évente megrendezett időszaki kiállítások folytatták a sort és vonták magukra egyre inkább a látogatók érdeklődését.

A 2014-ben megnyíló *Apátsági Major Látogatóközpont* a pannonthalmi műkinckek bemutatását európai nivóra és méretekre emeli. Olyan lehetőség, amelyért hálásak vagyunk. Az eredeti majort Sajghó Benedek főapát (1722-68) építtette a XVIII. század második negyedében. Az uradalom központja a major épülete volt, ahol a gazdasági épületeken és a központi pincén kívül több lakás is helyet kapott. A bognár- és kádárműhelyek mellett ökörs- és lóistálló, valamint kocsiszín volt az udvarban, míg az épület déli részén két mosóudvar is volt. Szemben volt az uradalmi magtár, valamint a szakácsok háza. Bár a major több átépítésen is átesett, az államosításig megőrizte a főapátsági gazdaságban betöltött központi szerepét. A visszavásárlást követően 2014-től ez a felújított épületegyüttés kiállítóterként működik. A *bencés szerzetesközösség Szent Márton hegyén* című multimédiás kiállítás az apátság történetét mutatja be a 996-os alapítástól egészen 2014-ig. A Pannonthalmi Főapátság egykori győrszentmártoni majorjának 600 méteres pincerendszerében, szőlészet- és borászat-

történeti kiállítás bemutatja a Főapátság *ezer éves borkultúráját*. Megismertet a majorság történetével is.

Az időszakos kiállítások terei lehetőséget adnak arra, hogy a kereszténység összetett történetének bizonyos elemeiről látogatóinkkal együtt gondolkodjunk. Az évenként változó és változó hangsúlyt közvetítő kiállítások egyben meghívások az életre, életünk időszerű alakítására, teljesebbé tételére. Idén az *Ikon és ereklye: Képtisztelet Keleten és Nyugaton* (2014. március 21.–november 11.) és a *Kép és kereszténység: Vizuális médiumok a középkorban* (2014. június 20.–szeptember 30.) kiállítások a keresztény képtörténet középkori szakaszába nyújtanak betekintést. A két kiállítás lehetőséget ad arra, hogy egyszerre tekintsük át nyugati képhasználat gazdag képi kultúráját és keleti gyökereit. A görög és latin képtisztelet

összefonódó története mind vallástörténeti, mind pedig művészettörténeti szempontból különösen jelentős. A képtisztelet vallástörténeti kérdései a keresztény felekezetek közötti párbeszéd fontos elemét jelentik. A vallási kultuszképek művészeti képpé váló átalakulása pedig az utóbbi évtizedekben a művészettörténeti kutatás és képtudomány központi kérdésévé vált.

Szent Márton Monostor e közösség múltjából, gyűjteményeiből felhalmozott lelki és szellemi értékek megismerésére, oktatásra, ismeretterjesztésre hívja meg az idelátogató honfitársakat és a világörökség értékei iránt érdeklődő utazókat.

(Várszegi Asztrik: Pannonhalma kiállítóterei in: Kép és kereszténység: Vizuális médiumok a középkorban. – szerk. Bokody Péter. – Pannonhalma: Pannonhalmi Főapátság, 2014. p. 4-7.)

A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG 2014. ÉVI KIÁLLÍTÁSAI

Ikon és ereklye: Képtisztelet Keleten és Nyugaton

(2014. március 21.-november 11.)

Kép és kereszténység: vizuális médiumok a középkorban

(2014. július 3.-szeptember 30.)

 (Részlet Bokody Péternek a kiállítások kurátorának, valamint a katalógus és tanulmánykötet szerkesztőjének a kötethez írt előszavából.)

„A Pannonhalmi Főapátság 2014-ben két, egymáshoz kapcsolódó kiállításnak ad otthont. Az *Ikon és ereklye: képtisztelet Keleten és Nyugaton* (2014. március 21.–november 11.) és a *Kép és kereszténység: Vizuális médiumok a középkorban* (2014. július 3.–szeptember 30.) című tárlatok nem pusztán a Főapátság régi és új kiállítóterei között létesítenek kapcsot,

hanem a kettős tér lehetőségeit kihasználva két irányból közelítenek a középkori képhasználat problémájához.

A középkorban a képek túlnyomó többségének funkcióját a keresztény vallás igényei és céljai határozták meg, kimondottan világi céllal kevés mű született, a művészet a művészetért fogalma pedig ismeretlen volt. Az *Ikon és ereklye* alapvetően a képtisztelet, a *Kép és kereszténység* pedig a képi médiumok kérdéseit járja körül a középkori kereszténységnek.

A két kiállításához közös katalógus készült *Kép és kereszténység: Vizuális médiumok a középkorban* címmel. ... A két kiállítás kombinációjának eredményeként a középkori vizuális médiumok áttekintése egyben a történeti folyamatok dinamikáját sem fedi el. Ennek köszönhetően a tárlatok és a katalógus egyszerre mutatják be a középkornak a modern kortól gyökeresen eltérő, gazdag vizuális kultúráját korabeli kontextusában, és ugyanakkor körvonalazzák a legfontosabb modern kép, a festmény kialakulásához vezető történeti összefüggéseket.” A katalógus és tanulmánykötet adatai: *Kép és kereszténység: Vizuális médiumok a középkorban.* – szerk. Bokody Péter. - Pannonhalma: Pannonhalmi Főapátság, 2014. 311 p.

A kiállításon a táblaképeken, liturgikus eszközökön, színes üvegablakokon túl olyan szenzációs kódexeket láthattunk, mint:

Tetraevangelion – Janus Pannonius evangéliumoskönyve

(11. sz. közepe, Bizánc – Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár)

Evangelistarium

(11. század vége, St Blasien(?) - Sankt Paul im Lavanttal)

Reichenauai sacramentarium

(980 körül, Reichenau - Sankt Paul im Lavanttal)

Reichenauai misszálé

11. század eleje, Reichenau - Sankt Paul im Lavanttal)

Pozsonyi misszálé

(1420/1440-es évek, Pozsony - Budapest, OSZK)

Pálóczi-misszálé

(1439 előtt - Budapest, OSZK)

Mátyás-graduale

(1480-1488 - Budapest, OSZK)

Premontrei berviárium és collectionale

(14. század vége - Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár)

Horae Beatae Mariae Virginis - Pannonhalmi Hóraskönyv

(1500 körül – Pannonhalma, Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár)

Könyvborító (15. század vége – 9. század harmadik negyedében készült elefántcsont berakással)

(A 15. század végén, a Felső-Rajna-vidékről származó ezüstvasalású, részben aranyazott, öntött ezüst keretben, a 9. század harmadik negyedében készült elefántcsont relief berakás, Metzben készült – Sankt Paul im Lavanttal)

közreadja a szerk.

KITEKINTŐ

Vándorgyűlés, mint szakmai-közösségi fórum

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete minden évben vándorgyűlésre hívja tagjait, amelyet ebben az esztendőben – immáron 46. alkalommal – Sopronban rendezett.

Amikor felkérést kaptam, hogy osszam meg, mit is jelent számomra a Vándorgyűlés, az azokon való részvétel, szavak jutottak eszembe, amelyek mély tartalmi elemeket takarnak, ezeket most megosztom Önökkel.

Találkozás

Az Országgyűlési Könyvtár osztályvezetőjeként sajnos azt kell mondanom, hogy nem jut elegendő idő a szakmai kapcsolataim ápolására. Az elmúlt évben zajlott könyvtárunk nagyfokú átalakítása, megújítása, mely érintette mind az állományunkat, mind a személyi-szervezeti struktúránkat, mind a térbeli szerkezetünket. Ez a globális megújulási folyamat (amely folyamatosan zajlik napjainkban is) nyilván annyi terhet ró-rótt a munkatársaink mindegyikére, így rám is, hogy nem marad elegendő idő a szakmai kapcsolatainkra. A befelé irányuló építkezés nyilván mindig együtt jár egyfajta bezár-

kózással. Az idei vándorgyűlésen megtapasztalhattam, hogy milyen megtartó ereje van ennek a fórumnak. A rég látott kollegák érdeklődéssel, támogatásukról biztosítva vettek körül.

Kapcsolatok

Ez szorosán kötődik az előző pontban leírtakhoz. Kibővítvé azzal, hogy a találkozásból további szakmai kapcsolatok is köthetnek. A szervezett keretek között zajló szekciósülések lehetőséget biztosítanak arra, hogy az adott terület iránt fokozottan érdeklődő, abban dolgozó kollegák megismerjék egymást. Az ismerősök ismerőseivel való találkozás további hasznos ismeretségek szövésének lehetőségét is magában rejt.

Szakmai ismeretek

A bőséges kínálattal kialakított programok a szekciósülések keretében lehetőséget biztosítanak a szakmai ismereteink bővítésére. Nagyon fontos, hogy halljunk új megoldásokról, szakmai sikerekről. Ez a személyes fórum kérdésfeltevésekre is alkalmat ad, de akár konkrét feladatok megoldására is javaslatotokat, válaszokat fogalmaz meg.

Tapasztalatcsere

A Könyvtáros Egyesületen belül működő sokféle szekció színes fórumai, műhelyei, összehozzák az azonos érdeklődésű, azonos területen dolgozó könyvtáros szakembereket, így mind a szekcióülések keretében, mind azt követően akár egy kávé mellett (hiszen a kávéjegy általában biztosított egy ilyen rendezvényen), akár egy séta keretében lehetőség kínálkozik az eszmecsere folytatására, a tapasztalatok kicserélésre, problémák megvitatására, megoldási utak megosztására.

Világlátás

Ez a szó kettős értelemben is kapcsolható a hozható a vándorgyűléssel.

Egyrészt a szakmai ismereteink bővítésével hozzájárulhat a látókörünk bővítéséhez. Lehet, hogy például tájékoztató könyvtárosként valakinek a munkájából fakadóan az Olvasószolgálati Szekció tűnik testhez állónak, ám régóta érdeklődést táplál a gyermekkönyvtárosi munka iránt, itt alkalma nyílik betekintést nyerni az ő

munkájukba. Akár szakmai önmegvalósításunk, saját utunk megtalálásában is segítséget adhat, iránymutatást kaphatunk.

A szó konkrét értelmét tekintve pedig azáltal, hogy minden évben más városban zajlik a vándorgyűlés, így országunk nagy könyvtárait is alkalmunk van megismerni, sőt a szakmai programok mellett vannak mindig szervezett városnézések, kirándulások, illetve szabadidő keretében nyilván önállóan is lehetőség van felfedezni az adott város nevezetességeit, látnivalóit, vendéglátóipari egységeit.

Remélem, rövid összeállítással sikerült megosztanom a vándorgyűlésekkel kapcsolatos megéléseimet. Mindenkinek ajánlom ezt a remek szakmai fórumot, biztosan megtalálja mindenki a számára megfelelő, hasznos, értékes kapcsolatot, élményeket, tapasztalatokat.

dr. Tóth Éva

Országgyűlési Könyvtár

Nyilvános Szolgáltatások Osztálya

A 20 éves egyesülettel kapcsolatos cikkek a szakajtóban

Ásványi Ilona: 20 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése
in: Könyvtári Levelező/lap 2014. 8. sz.

Ásványi Ilona: Beszámoló az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2014. évi összefoglalójáról (Vác, 2014. június 23-25.)
in: Könyvtári Levelező/lap 2014. 8. sz.

Ásványi Ilona: „... arra rendeltelek titeket, hogy munkátokkal maradandó gyümölcsöt hozzatok...” (Jn 15,16) 20 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése
in: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2014. 9. sz.

ÖRÖKZÖLD

Ebben a rovatban olyan írásokat adunk közre, amelyek ugyan nem napjainkban íródtak, de a könyvtáros szakma számára örökre aktuálisak maradnak.

„...A XIX. századi épületek tehát megteltek s a további férőhely szerzése céljából elkezdték őket toldozni, emeletet húztak rájuk, vagy szárnyakat ragasztottak hozzájuk, vagy beépítették udvaraikat, vagy ha mindezt nem lehetett, belső átalakításokra került a sor és a pincéket is átalakították raktárakká. Új könyvtárpalotákat emelni ma sokkal nehezebb feladat, mint volt régen. A telekárak az 50 vagy 100 év előttieknek nem tudom hányszorosára emelkedtek, az építés költségeire pedig a háború utáni pénzügyi rokkantságban, ebben a drága technikai berendezésektől és adóktól kimarult világban, amikor az államok halatlan összegekbe kerülő szociális és honvédelmi kötelezettségek közt vergődnek, rettenetesen nehéz fedezetet találni.

A British Museum és a párizsi Bibliothèque Nationale úgy segített magán, hogy a kötelespéldányáradatban legrohamosabban szaporodó osztályát, a hírlaptárt, a főépületből „ideiglenesen” kiköltöztette, külvárosba, az egyik Hendonba, a másik Versaillesba. Ezáltal a használat ugyan nehézkes lett, az adminisztráció költségei tetemesen szaporodtak, de a szervezeti egységet egyelőre megmentették. Csakhogy, ha valamely gyűjteményrész egyszer külön épületbe kerül, akkor külön személyzetet, külön kezelést, külön használati szabályzatot, külön költségvetést is kíván, egyszóval önálló életet kezd élni s előbb-utóbb kiszakad a régi szervezetből.

De mit csináljanak, ha már építeni nem tudnak? A férőhely elfogyott, a könyv-

termelés meg nő. Állományukhoz ragaszkodnak, a selejteztéstől irtóznak. Az Országos Széchényi Könyvtár is olyan, mint a színültig telt pohár, melyre szakadatlanul tovább öntik a vizet. A férőhely kérdése komoran dominál a könyvtár egész üzemén, a raktárak rendjén, a könyvtár használhatóságán, alkalmazottai munka teljesítményén. Viszont a háború utáni könyvtárlátogató közönség igényei sokkal nagyobbak a háborúelőttinél. Az embereknek kevesebb a pénzük s az többfélre kell, mint régen; könyvet kevesebbet vesznek s ha könyv kell — ma pedig több kell, mint azelőtt — a könyvtárhoz fordulnak. A modoruk is türelmetlenebb, — az élet üteme meggyorsult. Sebes kiszolgálást követelnek, ha a kívánt könyvet néhány perc alatt meg nem kapják, máris panasza mennek s a könyvtár rossz hírét költik. De hogyan lehetne szó gyors kiszolgálásról az állomány zsúfoltsága, dupla könyvsorok mellett? Szakirodalmunk újra, meg újra azon kesereg, hogy a könyvtárak képtelenek eleget tenni a mai kor kívánalmainak. A háború előtti és a háború utáni könyvtártani kézikönyvek és folyóiratok eszmemenete sok pontban lényegesen szembenáll egymással. A háború utáni tudja tapasztalatból s úgyszólván természeti törvényként, hogy a férőhely szabja meg a gyűjtőkör határait. A raktározási lehetőségek és a gyűjtési programok közt mutatkozó ellentmondások következtében sok háború előtti könyvtári ideál megbukott. G. LEYH az 1936. évi német könyvtáros-kongresszus elnöki megnyitójában nyersen kimondja,

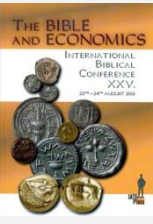
hogy a milliós állományért való versengés a nagy könyvtárakat makulaturaraktárak színvonalára süllyesztette. A milliós állományú tudományos könyvtár egyáltalán nem hasznosabb a régi értelemben kiváló százvezres állományúnál. Kételkedik benne, hogy volna könyvtárba való egymillió jó könyv, olyan egymillió könyv, mely nem holt, soha nem olvasott raktártöltelék, melynek közepette a könyvtáros nem a temetőőr szerepét játssza. A mechanikus szerzeményezés alatt a könyvtárak szakszerűtlenné váltak, mert jót, rosszat, az értékest és a semmit egyforma szakszerűséggel kezeltek.

LADEWIG híres könyve új kiadásában rámutat arra, milyen veszedelmes a gyűjtésben a teljességre való törekvés. Válogatás nélkül bevesz mindent, ami a gyűjtőkörébe tartozhatik, jót, rosszat, jelentőset, jelentéktelent s a könyvtár színvonala egyre süllyed, mert a jelentéktelen, a nem olvasott „holt” anyag ingyen jön, könnyen jön, szapora, magánkönyvtárakból takarítás alkalmával kiséprik, mint könyvtárnak adandó ajándékot, vagy jön kötelespéldányként, mint üzleti nyomtatvány, míg a jó anyag megszerzése erőfeszítésbe, áldozatokba kerül, kevesebb is van belőle — s

a könyvtárban egyszercsak túlteng a selejtes holmi. Bármennyi pénz és bármennyi férőhely állna is a könyvtár rendelkezésére, teljes sohasem lehet, legfeljebb gazdag lehet. Minden könyvtár torzó, mint ahogy maga az irodalom is torzó. Művek töredékek maradnak, folytatások megszakadnak, befejező kötetek nem jelennek meg. Minden szerző oeuvreje befejezetlen, jegyzetekben megíratlan művek körvonalai maradtak meg, kiadatlan kéziratok elvesztek, írárok megoldhatatlan álnév alatt vagy rejtett vidéki lapban lappanganak. A teljesség gondolata káprázat. Gyűjtőkörünk régi anyagában igenis teljességre kell törekednünk, a prima editiókat, a forrásmunkákat, a kritikai kiadásokat, régiket és moderneket egyaránt, a szellemi komoly értékeket gyűjtenünk és féltенünk kell, de nem szabad feltételeznünk, hogy a mai több ezer példányban megjelenő könyvek pótolhatatlanok. Ne a teljesség, hanem a használat elve irányítsa a gyűjtést. A könyvtár célja és a könyv célja, hogy használják. A soha nem használt könyvek nemcsak férőhelyet bitorolnak, hanem kezelésükkel megterhelik az adminisztrációt s ezzel csökkentik a könyvtár teljesítőképességét...”

Fitz József: A könyvtár gyűjtőköre in: Magyar Könyvszemle, 1937. 61. (1937) 4. p. 273-297.

ÚJDONSÁG

	György Benyik (ed.)
	The Bible and economics : International Biblical Conference XXV.
	JATEPress
	Budapest, 2014.

ÚJDONSÁG

	Elisabeth Lukas
	A bölcsesség mint orvosság : Viktor E. Frankl hozzájárulása a pszichoterápiához
	JEL Könyvkiadó
	Szeged, 2014.

„Zavarban vagyok. Miért is hívna ide Minka anyja külföldi könyvtárosokat? Talán mert azok, akik nem beszélnek lengyelül, gyorsabban rendbe tudják hozni a könyvtárat, mert rakodás közben nem esnek kísértésbe, hogy elolvassák a könyveket.”

(Morris Gleitzman)

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2014. szeptember 25.

Kiadja: Egyházi Könyvtárak Egyesülése **Szerkesztő:** Török Beáta

Tördelte: Tegzes Béla **E-mail:** biblio@sapientia.hu **Telefon:** 1-486-4421